

Mortellaro onder controle krijgen

Hou de klauwen goed gezond

Inagro, DGZ, UGent en Previvet willen melkveehouders beter wapenen tegen mortellaro, een klauwprobleem met een grote impact op de bedrijven. Ze gingen ze op zoek naar nieuwe preventie- en behandelingsstrategieën. Tijdens een studienamiddag deze zomer gaven ze melkveehouders meer informatie over de risicofactoren en een mogelijke aanpak.

Mortellaro herkennen

De eerste stap om mortellaro onder controle te krijgen is de ziekte herkennen. Minder dan de helft van de dieren met een mortellaro-infectie mankt, dus zo kan je de ziekte niet opsporen. Je voert het best een visuele controle uit in de stal. Bij het melken in de melkput zijn de klauwen bovendien op ooghoogte ...

Actieve mortellaroletsels zijn roodgrijs van kleur en hebben een diameter van meer dan 2 cm. Koeien met mortellaro hebben vaak een vervuilde tussenklauwspleet die er vochtig uitziet, soms met lange haren. Je bent liefst ook alert voor letsels op minder evidente plaat-

sen, zoals de bovenkant van de klauwen en de huid rond de kootjes. Controleer eveneens andere klauwletsels en de huid tussen de klauwen.

Tips bij de behandeling

Behandel alle aangetaste dieren. Wanneer je alleen de koeien verzorgt die je ziet manken in de stal, dan zal de infectiedruk in je stal hoog blijven. Ga steeds voorzichtig te werk, want bij een te agressieve aanpak zal de huid heviger reageren en worden er gemakkelijker chronische letsels gevormd waarin de mortellarokiemen zich kunnen verbergen. Er zullen dan meer chronisch besmette koeien rondlopen op je

bedrijf en de infectie onderhouden.

Een eerste stap bij het behandelen is de klauw en de aangetaste zone zorgvuldig schoonmaken. Behandel het letsel met zachtheid en gebruik geen agressieve producten. Een tweede stap is een verband aanbrengen. Drie tot vijf dagen na de behandeling moet je het verband verwijderen. Laat het zeker nooit langer dan één week zitten, om te vermijden dat het ingroeit. Bovendien groeien de kiemen het best in zuurstofarme omstandigheden, waardoor er onder een oud verband een ideaal groeimilieu ontstaat wanneer de behandeling niet alle kiemen gedood heeft. Herhaal zo nodig de behandeling. Het is een goed idee om iedere aandoening en behandeling in een logboek te noteren.

Mortellaro voorkomen

Met preventieve maatregelen raken de klauwen minder gevoelig voor infecties. Om vee in groep te behandelen, gebruiken veel melkveehouders een klauwbad, een rugsproeier of een sproeisysteem. Doe dat tweewekelijks bij een lage infectiedruk en zo nodig vaker bij een hogere infectiedruk.

Een sproeisysteem. Is er bijvoorbeeld in je melkrobot een sproeisysteem, ga dan regelmatig na of de sproeimondjes niet verstopt zijn en het sproeibeeld nog correct is. Maak telkens een verse vloeistof aan, want sommige actieve stoffen worden na verloop van tijd inactief.

Een klauwbad. De ideale afmetingen voor een klauwbad zijn 3 m tot 3,7 m lengte, 25 cm diepte en 50 tot 60 cm breedte. Zo kunnen de klauw en de bij-

Koeien met mortellaro hebben vaak een vervuilde tussenklauwspleet die er vochtig uitziet, soms met lange haren.

© TWAN WIEMANS

klauwtjes goed met de vloeistof in contact komen. Een groot genoeg klauwbad voorkomt ook dat er bij de laatste koeien onvoldoende vloeistof in zit, want er wordt telkens wat vloeistof uit het klauwbad gespat. Ververs ook geregeld de vloeistof. Afhankelijk van de vervuilingsgraad is het aangewezen om het voetbad na 150 tot 250 koepassages te verversen. Plaats het klauwbad na de melkput, maar op een afstand ervan. Zo ondervindt het koeverkeer zo weinig mogelijk hinder en komen er geen dampen in de melkput. Een goed alternatief is een klauwbad in een aparte gang in de stal of net erbuiten, zodat de koeien vlot kunnen doorstappen. Zitten de koeien in groepen, doe dan iedere groep eens als eerste door het verse klauwbad gaan.

Kosten-batenanalyse van preventie

Niemand betwijfelt dat je kosten bespaart wanneer je mortellaro kunt voorkomen. Toch is het moeilijk om de werkelijke prijs van de aandoening te bepalen. Verliezen (voornamelijk een lagere melkopbrengst door een verminderde productie en een gedaalde vrucht-

baarheid) zijn immers moeilijker te ramen dan de kosten (voornamelijk arbeid en materiaal voor de behandeling) die bijkomend gemaakt worden. Op bedrijven waar mortellaro een probleem is, is vaak minstens 20% van de dieren aangetast. Uit onderzoek blijkt dat het kostenplaatje van een aangetaste koe al snel oploopt tot 100 euro en meer. Tweewekelijks een klauwbad met producten gebruiken, vullen en ledigen kost naar schatting 815 euro per jaar. Wie hiermee kan voorkomen dat 8 koeien geïnfecteerd raken, spaart de preventiekosten al uit. Bij een correct gebruik zal je bovendien meer aantasting voorkomen.

Zorg er dus voor dat je dieren het klauwbad frequent gebruiken. Met kleine ingrepen maak je het voor jezelf gemakkelijker. Bewaar de producten niet te ver van het klauwbad en zorg voor een waterkraan of waterslang in de buurt. Heb je een groter bedrijf? Overweeg dan de aankoop van een automatisch voetbad, waar je minder werk aan hebt. Bij een afschrijvingsperiode van bijvoorbeeld zeven jaar zijn die kosten per koe per jaar relatief beperkt. ■

Alternatieven voor formol in het klauwbad?

Het wordt afgeraden om formol te gebruiken in de klauwbadoplossing omdat het kankerverwekkende eigenschappen heeft. De dampen die vrijkomen in combinatie met warm water of bij warm weer, zijn vooral schadelijk voor de mens. Ook kopersulfaat is niet zonder risico, want wanneer je de vloeistof wilt verversen en ze weggiet, komen er zware metalen in de bodem. In het project MortellaroManagement werd onderzocht of het klauwbadwater gefilterd kon worden om het kopersulfaat te recupereren, maar dat was voorsnog geen succes, ook al was een praktijkproef in Australië veelbelovend.

Evi Canniere (Inagro), **Jeroen Vermijlen** (Previvet), **Anne-Sofie Vermeersch** (faculteit Diergeneeskunde UGent), **Jozefien Callens** (DGZ)